

**Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду
Београд, Краља Милана 50**

**Сенату Универзитета уметности у Београду
Београд, Косанчићев венац 29**

ИЗВЕШТАЈ

Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

Трагање за интерпретацијом звучних боја у одабраним циклусима соло песама Клода Дебисија

Кандидаткиња: Катарина Јовановић

УВОДНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Дана 29. јуна 2021. године Катарина Јовановић, поднела је пријаву теме докторског уметничког пројекта под називом „Трагање за интерпретацијом звучних боја у одабраним циклусима соло песама Клода Дебисија“.

Дана 05. јула 2021. године, на основу предлога Катедре за соло-певање, Наставно-уметничко-научно веће Факултета музичке уметности, донело је одлуку о именовању Комисије за оцену предлога теме докторског уметничког пројекта, у саставу:

мр АНЕТА ИЛИЋ, редовни професор,

мр РАДМИЛА БАКОЧЕВИЋ, професор емеритус

др ум. ВИОЛЕТА ПАНЧЕТОВИЋ РАДАКОВИЋ, редовни професор

Веће Факултета на седници од 8. септембра 2021. године утврдило је предлог Одлуке о усвајању Извештаја Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта и одобравању теме докторског уметничког пројекта Катарина Јовановић „Трагање за интерпретацијом звучних боја у одабраним циклусима соло песама Клода Дебисија“.

Сенат Универзитета уметности у Београду на седници која је одржана 30. септембра 2021. године донео је Одлуку о одобравању рада на изради докторског уметничког пројекта и именовању Радмиле Бакочевевић, професора емеритуса, за ментора, као и др Тијане Поповић Млађеновић, редовног професора, за коментора, на изради докторског уметничког пројекта.

На основу обавештења ментора и предлога Катедре за соло-певање, Веће Факултета на седници одржаној 22. фебруара 2023. године донело је Одлуку о именовању Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Катарина Јовановић под називом: „Трагање

за интерпретацијом звучних боја у одабраним циклусима соло песама Клода Дебисија“, у саставу:

мр РАДМИЛА БАКОЧЕВИЋ, професор емеритус, ментор

др ТИЈАНА ПОПОВИЋ МЛАЂЕНОВИЋ, редовни професор, коментор

др ум. ВИОЛЕТА ПАНЧЕТОВИЋ РАДАКОВИЋ, редовни професор, председник Комисије

мр АНЕТА ИЛИЋ, редовни професор

мр НИКОЛА МИЈАИЛОВИЋ, редовни професор

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТКИЊЕ

Катарина Јовановић већ двадесет пет година заузима важно место у европској уметничкој музици о чему сведоче њене многобројне награде и, посебно, звање Витеза уметности и књижевности француске владе, добијено за изузетан допринос француској култури, као и култури целокупног европског простора.

Наступала је у концертним дворанама, на оперским сценама и фестивалима по целом свету, почевши од Београда, Париза и Лондона, па до Оранжа, Бризбејна, Чикага, Берлина, Пераладе, Вашингтона, Каира, Хаинана итд.

Катарина Јовановић је дипломирала и магистрирала на Факултету музичке уметности Универзитета уметности у Београду и усавршавала се у Лондону на чувеној Гилдхол школи за музику и драму. Студирала је певање код Ирине Арскин, Рудолфа Пирнеја, Џенис Чепман и Џенин Реис. Похађала је мајсторске радионице Томаса Квастхофа и Дмиртија Хворостовског. Учила је и од Грејема Џонсона, Дитриха Фишера Дискауа и Радмиле Бакочевећ.

Међу оперским улогама које је тумачила издвајају се Виолета Валери (*Травијата*), Татјана (*Евгеније Оњегин*), Лина (*Стифелио*), Леонора (*Трубадур*), Норма (*Норма*), Маргарета (*Фауст*), Мими (*Боеми*), Аида (*Аида*), Амелија (*Бал под маскама*), Дона Ана (*Дон Ђовани*), Вителија (*Титово милосрђе*), Грофица Алмавива (*Фигарова женидба*), Електра (*Идоменео*), Мадалена (*Андре Шеније*), Богиња Кали (*Две главе и девојка*) итд.

Сарађивала је са уметницима као што су Дејвис, Елдер, Ешенбах, Ростропович, Вишњевскаја, Доминго, Казадесус, Мерсије, Радуловић, Маноф, Дукро, Фонтен, Боуман, Мула, Раимонди, Жебељан, Кинка, Јовановић, Стефановић, Синадиновић, Суђић, Којић, Мијач, Стојановић, Марковић, Брадић, Николић и многи други.

Снимала је за Би-Би-Си, Франс 2 и 3, АРТЕ, Мецо, РТС, ХТВ, Румунску радио-телевизију, шпански РТЕ.

Године 2000, Катарина Јовановић је снимила свој први компакт диск са пијанистом Бруном Фонтеном и кларинетистом Флораном Еоом за Трансарт Лајв, на коме се налазе соло песме Шуберта, Брамса и Штрауса.

Следећи компакт диск снимила је 2011. године за Наксос са Жан Клодом Казадесусом и Националним оркестром из Лила. Овај снимак Бизеових дела је изабран за це-де месеца часописа Грамофон. Био је и на годишњој листи најбољих снимака одабраних од стране Би-Би-Си магазина.

Катарина Јовановић је била уметничка директорка Опере Народног позоришта у Београду. Ванредни професор је на Факултету музичке уметности у Београду, где предаје соло певање, од 2008. године.

Већ неколико година интензивно сарађује и наступа, у земљи и иностранству, са пијанистом и професором Дејаном Синадиновићем у оквиру *Мемон Дуа*. Осим концерата посвећених репертоару соло песме, овај уметнички дуо држи заједничке мајсторске радионице у Кини, Француској и Србији.

Катарина Јовановић је добитница *Гранприја* (прве награде) и награде публике на такмичењу *Монсерат Кабаље* 2000. године. Добитница је Награде за најбољег младог уметника УМУС-а исте године. Такође је била финалисткиња такмичења *ОПЕРАЛИА - Пласидо Доминго* у Вашингтону 2001. године. Два пута је номинована за најважнију француску музичку награду *Виктоар де ла музик*.

У јуну 2023. године Катарина Јовановић се, после дванаест година, вратила на сцену Народног позоришта у Београду, у улози Алис Форд у Вердијевом *Фалстафу*, под управом маистра Бојана Суђића, у режији Небојше Брадића.

АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА – ЈАВНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ И ПИСАНОГ РАДА

Јавно извођење докторског уметничког пројекта Катарине Јовановић

Јавна уметничка презентација докторског уметничког пројекта Катарине Јовановић, под насловом „Трагање за интерпретацијом звучних боја у одабраним циклусима соло песама Клода Дебисија“, јесте велики, несвакидашњи и изузетан уметнички и извођачки подвиг.

Катарина Јовановић је извела пет циклуса соло песама Клода Дебисија: „Ariettes oubliées“, „Cinq poèmes de Baudelaire“, „Proses lyriques“, „Chansons de Bilitis“ и „Trois poèmes de Mallarmé“.

Од самог уласка у Свечану салу ФМУ где се догодио концерт, то јест јавна уметничка презентација, било је јасно да је Катарина Јовановић са великом пажњом за сваки детаљ припремила концерт. Имали смо пред собом комплетне партитуре песама свих пет циклуса, тачније двадесет две песме, као и преводе поезије на коју је Дебиси компоновао поменуте циклусе. Песме је са француског језика на српски језик превела сама Катарина Јовановић.

Присуствовали смо сасвим изузетном чину ове уметнице која је уз свог идеалног сарадника, пијанисту и редовног професора ФМУ, Дејана Синадиновића, наизглед зауставила време и одвела нас на осамдесетминутно путовање у пределе највиших извођачких и интерпретативних стандарда. Катарина Јовановић је те вечери, на концерту 13. марта 2023. године, интерпретирала поезију Верлена, Бодлера, самог Дебисија, Луија и Малармеа, које је Дебиси озвучио и обликовао у циклусе изузетне интерпретативне захтевности и тежине. Ових пет циклуса представљају не само вокални изазов, већ су у поетском и филозофском смислу сама суштина Дебисијевог поимања гласа.

Катарина Јовановић нам је дала своје тумачење Дебисијевог музичке лирике, смисла поезије, значења симбола и метафора. Дочарала нам је сва уздицања и усхићења, као и сва вратоломна понирања у дубине симболистичког сплина.

Катарина Јовановић је задивљујућу лепоту свога гласа ставила у службу Дебисијевог музичке фразе, користећи своју огромну сугестивност, снагу, делакатност, шапат, и чини нам се све могуће нијансе једне софистициране палете звучних боја у интерпретацији одабраних песама.

Концерт којим је Катарина Јовановић представила свој докторски уметнички пројекат, био је уметнички доживљај највишег реда, којег ћемо се увек сећати и на њега реферисати као на пример потпуног давања уметника поезији и интерпретацији.

Анализа писаног дела докторског уметничког пројекта Катарине Јовановић

Писани део докторског уметничког пројекта Катарине Јовановић је осмишљен и реализован веома садржајно и јасно, темељећи се на целовитој анализи свих пет одабраних циклуса песама Клода Дебисија, из које проистичу промишљања суштински важних детаља за интерпретацију звучних боја Дебисијевог вокалне лирике.

Писани део докторског уметничког пројекта садржи укупно 191. страницу. Предочен је у пет поглавља са уводом и закључком на педесет девет чисто текстуалних страница (Times New Roman 12, са проредом 1,5), док преостали део рада чине апстракт, садржај, списак литературе, превод поезије свих пет циклуса песама и велики број функционално утканих нотних примера. Структура писаног рада је конципирана на следећи начин: Апстракт на

српском и енглеском језику; Садржај; Увод; Прво поглавље – *Ariettes oubliées*, *Забрављене арије* на стихове Пола Верлена; Друго поглавље – *Cinq Poèmes de Baudelaire*, *Пет Бодлерових песама* на стихове Шарла Бодлера; Треће поглавље – *Proses Lyriques*, *Лирска проза* на стихове Клода Дебисија; Четврто поглавље – *Chansons de Bilitis*, *Билитисине песме* на стихове Пјера Луија; 5. Пето поглавље – *Trois Poèmes de Mallarmé*, *Три Малармеове песме* на стихове Стефана Малармеа; Закључак; Литература са шеснаест библиографских јединица и три вебографске јединице; Нотни примери, веома детаљно објашњени као део сваког од поглавља, обухватају укупно сто дванаест страница. На крају писаног докторског уметничког рада налази се укупно једанаест страница превода свих обрађених песама. Превод са француског језика на српски језик је урадила Катарина Јовановић. Као додатак, приложен је CD јавне презентације докторског уметничког пројекта.

Свако поглавље се бави анализом музичко-поетског садржаја и могућих интерпретативних путева у јединственом свету Дебисијевих песама. Тежиште је стављено на лично истраживање интерпретације звучних боја, у сваком од пет циклуса који су предмет истраживања.

У Уводу (стр. 7-11) ауторка образлаже избор теме, објашњава предмет и циљ свог рада. Као основну област свог уметничког проучавања, Катарина Јовановић издваја анализу извођења пет циклуса песама и тражење разлика и сличности међу њима, са посебним акцентом на третман гласа, као и могућих интерпретација звучних боја које из тог третмана гласа произилазе. Наиме, ауторка наводи да је полазна тачка овог истраживања звучних боја била разумевање поезије коју Дебиси озвучава, као и његових уметничких и људских веза са песницима као што су Маларме и Луи. Такође, ауторка се у уводном делу осврће и на, чини се, једну од централних идеја Дебисијевог стваралаштва, а то је само разумевање музике као „сна са кога је скинут вео“.

У Првом поглављу (стр. 12-42) ауторка детаљно анализира циклус песама *Ariettes oubliées*, *Забрављене арије* на стихове Пола Верлена. Ауторка дефинише Дебисијев мелодијски идиом у овим песамама, као и Дебисијеву јасну жељу да Верленовом унутрашњем свету слободе, додатно служи и да га додатно осветли. Ово поглавље има своја три потпоглавља у којима се ауторка засебно бави питањима хармоније, мелодијске линије и ритма. На крају овог поглавља налазе се и двадесет две странице нотног текста који доприносе веома детаљној анализи циклуса.

Друго поглавље – *Cinq Poèmes de Baudelaire*, *Пет Бодлерових песама* на стихове Шарла Бодлера (стр. 43-98), бави се, како ауторка истиче „слободном, тешком, на моменте, немогућом игром у пределима боја, импресија, илузија“. У овом поглављу се веома детаљно и прецизно тумачи Дебисијев осврт на велики песнички споменик у историји француске

поезије и културе – збирку песама *Цвеће зла*. Пет песама из овог циклуса Дебиси озвучава и обједињује у један циклус, повезан темама прошлости, смрти, завршетка, раздвојености од света и од себе самог. Ауторка у овом поглављу анализира сваку од песама понаособ, и тако реализује пет потпоглавља са кратким закључком на крају овог другог поглавља. И у овом поглављу имамо прегршт брижно изабраних нотних примера, укупно двадесет један пример, који су презентовани у оквиру тридесет пет страница на крају поглавља.

Треће поглавље – *Proses Lyriques, Лирска проза* на стихове Клода Дебисија (стр. 99-140), посвећено је циклусу песама у коме Дебиси komponује музику на сопствени текст. Ауторка објашњава Дебисијеву интенцију да се одвоји од метричког стиха који користи у претходним циклусима. Катарина Јовановић такође анализира утицај Вагнера, симболизма, као и романтичарског и импресионистичког сликарства. И у овом поглављу ауторка промишља сваку песму понаособ кроз четири потпоглавља са кратким закључком на крају. На крају поглавља се налази 29. страница нотних примера.

Четврто поглавље – *Chansons de Bilitis, Билитисине песме* на стихове Пјера Луија (стр. 141-158). Катарина Јовановић, анализирајући музику ових песама, долази до закључка да је она „савршено ‘возило’ за читав спектар боја, атмосфера, најситнијих нијанси које нам дочаравају пролећни сусрет, заљубљивање, трагања, сексуалне игре, мотив сиринкса, значење Билитисине косе, метафору леда, смрт ‘сатира’ као симбол смрти радовања и невиности“. Ова анализа поткрепљена је са девет нотних примера, који се налазе на крају поглавља на дванаест страница.

Пето поглавље – *Trois Poèmes de Mallarmé, Три Малармеове песме* на стихове Стефана Малармеа, (стр. 159-173), Катарина Јовановић пре свега анализира заједничку идеју Дебисија и Малармеа да се превазиђу саме речи, то јест стихови, да се стихови посматрају из угла могућности стварања звука (у музичком смислу) и ритма који ће произвести емоције и навестити слике и превазићи пуко значење речи. Свака песма је анализирана понаособ, а на крају поглавља такође, налазимо објашњење шест нотних примера, на дванаест страница.

У Закључку (стр. 174-177), хронолошки се износе закључна размишљања са јасном идејом да је централна тачка овог рада промишљање Дебисијевог саображавања тексту и дефинисање интерпретације звучних боја које настају као резултат тог стваралачког процеса. Ауторка истиче више аспеката свог истраживања пет поменутих циклуса, које поједнако чине историјска анализа симболистичког покрета, анализа поезије и музике, увиди у извођачке традиције, али пре свега лични осећај и изазови током истраживачког рада на интерпретацији и могућим путевима тумачења звучних боја.

ОЦЕНА ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА

У свом докторском уметничком пројекту Катарина Јовановић се на изванредно суптилан, продубљен и свеобухватан начин посветила трагању за интерпретацијом звучних боја у одабраним циклусима соло песама Клода Дебисија. Њено уметничко истраживање резултирало је јединственим и изузетним уметничко-извођачким подвигом у светским размерама. Наиме, извођење пет одабраних циклуса соло песама Клода Дебисија – које заједно чине двадесет две песме у трајању од осамдесет минута – у оквиру једне концертне вечери, представља раритет у историји извођачке вокалне уметности. Јер, суштински, није реч о броју изведених соло песама и броју минута њиховог трајања, већ о много сложенијем и специфичнијем изазову који се поставља пред интерпретаторе. А то је: на који начин, теоријски и извођачки, проникнути у једно, у свим аспектима јединствено, вишеслојно и вишедирекционално музичко-поетско ткање, односно, Дебисијеву и Верленову, Бодлерову, Луијеву и Малармеову поетику чије су заједничке тачке идеалност, апстрактност, трансцендентност – у смислу уметничких операција, а вишесмисленост, алузивност, поливалентност – у смислу њених начина. А потом: како, парафразирајући самог Дебисија, уградити ‘свој сан’ интерпретатора на композиторов и песнички ‘сан’, то јест, како у тих одсудних, непоновљивих осамдесет минута обликовати у времену уникатну Дебисијеву музику која је, по његовим сопственим речима, „сачињена од боја и ритмизованог времена”.

Катарина Јовановић је у писаном делу докторског уметничког пројекта, теоријски аргументовано, убедљиво, јасно, доследно и систематично изнела и обрадила сва релевантна истраживачка питања у вези са претходно наведеним изазовима које Дебисијеви циклуси соло песама постављају пред интерпретатора. При томе је понудила и суверено образложила сопствени приступ и решења интерпретативних увида. На јавној концертној презентацији свог докторског уметничког пројекта, Катарина Јовановић је задивљујућу лепоту свога гласа ставила у службу Дебисијеве музичке фразе, користећи своју огромну сугестивност, снагу, деликатност, шапат, наиме, интерпретативно је на чудесно изнијансиран начин предочила софистицираност Дебисијеве, рекло би се, бесконачне палете звучних боја у одабраним циклусима соло песама.

КРИТИЧКИ ОСВРТ РЕФЕРЕНАТА

Јавна, концертна уметничка презентација докторског уметничког пројекта Катарине Јовановић, под насловом „Трагање за интерпретацијом звучних боја у одабраним циклусима

соло песама Клода Дебисија“, јесте велики, јединствен и изузетан уметнички и извођачки чин у светским оквирима. Импресивно и суверено, Катарина Јовановић је, уз свог сарадника, пијанисту Дејана Синадиновића, наизглед ‘зауставила’ време и све присутне ‘повела’ на ‘путовање’ у пределе највиших извођачких и интерпретативних стандарда и уметничких постигнућа. У писаном делу докторског истраживања, Катарина Јовановић је отворила низ теоријских, музичко-аналитичких, стилистичких и поетичких питања у вези са интерпретацијом Дебисијеве вокалне лирике. Спроведен аналитички приступ одликује и фокусираност на мрежу детаља чије аргументовано образлагање круцијално доприноси интересантним, провокативним и зналачким закључцима.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Катарина Јовановић је уметница изузетних квалитета која већ двадесет пет година заузима истакнуто место у европској уметничкој музици о чему сведоче многобројне награде и, посебно, звање Витеза уметности и књижевности француске Владе, добијено за изузетан допринос француској култури, као и култури целокупног европског простора. Наступала је у концертним дворанама, на оперским сценама и фестивалима у целом свету. Њено дубоко и привржено интересовање за француску музику и музику стваралачког периода *fin de siècle*, резултирало је не само многим значајним остварењима и поменутих признањима, већ и изворном уметничком потребом и одлуком да се у свом докторском уметничком пројекту посвети истраживању вокалне лирике једног од најзначајнијих француских, европских и светских композитора – Клода Дебисија. Посвећено и пасионирано, Катарина Јовановић је приступила трагању, откривању, разумевању, тумачењу и извођењу Дебисијевог вокалног писма на веома личан начин.

Концерт којим је Катарина Јовановић представила свој докторски уметнички пројекат „Трагање за интерпретацијом звучних боја у одабраним циклусима соло песама Клода Дебисија”, био је уметнички доживљај највишег реда, који заувек остаје у сећању и на који се реферише као на пример потпуног саображавања и сагласја уметника са музиком и поезијом коју интерпретира. Писани рад докторског уметничког пројекта Катарине Јовановић почива на изузетном уметничком истраживању које је резултирало убедљивим, јасним, доследним и систематичним, логично и прецизно обликованим текстом који је суштински проткан луцидним, аргументованим и неконвенционалним интерпретативним увидима и закључцима који, и онда када сумирају одређене налазе и креативне исходе, истовремено отварају и нове просторе интерпретативних креација.

На основу свега претходно изнетог – анализе, критичког сагледавања и оцене резултата уметничког и теоријског аспекта докторског уметничког пројекта „Трагање за интерпретацијом звучних боја у одабраним циклусима соло песама Клода Дебисија”, Комисија констатује да овај пројекат по свим елементима испуњава највише критеријуме докторског уметничког рада. Комисија, стога, предлаже Натавно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да овај Извештај прихвате и покрену процедуру за јавну одбрану докторског уметничког пројекта „Трагање за интерпретацијом звучних боја у одабраним циклусима соло песама Клода Дебисија” кандидаткиње **Катарине Јовановић**.

У Београду, 18. јула 2023.године

Комисија у саставу:

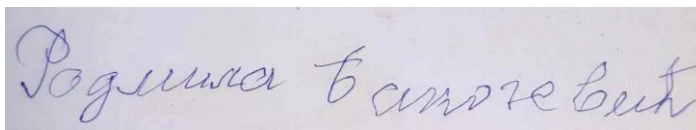
др ум. **ВИОЛЕТА ПАНЧЕТОВИЋ РАДАКОВИЋ**, редовни професор,
председник Комисије

мр **НИКОЛА МИЈАИЛОВИЋ**, редовни професор

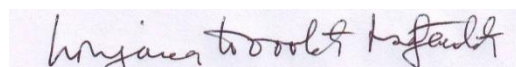

мр **АНЕТА ИЛИЋ**, редовни професор

мр **РАДМИЛА БАКОЧЕВИЋ**, професор емеритус, ментор

др **ТИЈАНА ПОПОВИЋ МЛАЂЕНОВИЋ**, редовни професор, коментор